

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Соңгукчулар даңзылары

ССРЭ-нің Дээди Сөвдинге соңгукчуларын даңзыларын кылары болза, канчаар-даа аажок чугула болгаш харысалгалыг ажил болур. Соңгукчулар даңзына кирбэн кичи соңгуда боллетенин ап шыдавас болгаш бадылаашкына киржил шыдавас дээр билдингир. Соңгудда участогунуң соңгукчуларын даңзына баш бурунгаар кирген азы кандыг бир черге даңзыга киргеш, «бадылаар эргенин шыныдылганы» алган кижилер соңгудда боллетенин ап болур. Моон алгаш көргө, соңгукчуларын даңзыларын четче болгаш шын тургузары улуг уjur-дузалыг ажил болур.

Соңгукчуларын даңзыларын хоорайларга ажилчы чоннарнын депутаттарынын хоорайлар Советтеринин күүсекчи комитеттери, район үлегилги хоорайларга—районнар Советтеринин күүсекчи комитеттери, суурларга—суурлар Советтеринин күүсекчи комитеттери, көдээ черлерге—көдээ (суму) Советтеринин күүсекчи комитеттери кылар.

ССРЭ-нің Дээди Сөвдинге соңгукчуларын даңзыларын даңзыларын ССРЭ-нің Дээди Сөвдинге Президиумундан доктаатканы майык эзугаар, соңгудда участоктары бүрүзүгө соңгукчууну фамилиязын, адын, адазынын адын, назы харын, соңгукчууну чурттап турар черин айттышаан, алфавит чурумун эзугаар кылар база ажилчы чоннар депутаттарынын чогуур Сөвдинге соңгуддалар талазы-биле соңгудда округтарынын дугайына чыскаап бижири. Соңгукчуларын даңзыларын ажилчы чоннарнын депутаттар Сөвдинге күүсекчи комитеттеринин даргазы болгаш секретары ат салыр.

Соңгукчуларын даңзыларын ажил-агый дептерлерин, бажык дептерлерин, колхозтарнын кежигуеринин бүрүткелдерин барымдаалан азы хамаарышкан соңгудда участогунуң чурттакчыларын бүрүткел тургаш, Советтер кылар. Соңгукчуларын соңгукчулар даңзына кирерде фамилиязын, адын болгаш адазынын адын шыны-биле бижири, ол талазы-биле хаждымышкынарнын болдурбас болгаш төрүтүнген чылын бижири көзөнекке соңгукчууну төрүтүнген чылын, ылангыя айын, хүнүн айтыры эргежок чутула.

Соңгукчуларын даңзыларын кыларда, баштай тускай даңзыга бүрүткөш, соң сөвлүдө алфавит эзугаар доктаатынган майыкка тодаргай кылдыр бижизе чогуур. Соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кыларына чер-чер Советтеринин депутаттарынын, колхозчуларнын, коммунисттеринин болгаш комсомолчуларнын иштинден бижишти эки билерлерин, ол ышкаш башкыларын, тускай эртемниглерин болгаш өске-даа активтерин кириштирери чугула.

Ажылчы чоннарнын депутаттары Советтеринин күүсекчи комитеттери соңгуддалар болурунун мурнунда 30 хонук бурунгаар соңгукчуларын даңзыларын бүгү ниятиге чарлап азар. Соңгукчуларын даңзыларын шакыччалдыр баш бурунгаар чарлап азар чорук болза, соңгукчулар даңзына соңгукчуларын кириген,

Судтуң шиктели-биле соңгудда киржири эргезин казыткан кижилерин, база хоойлуда айткан чурумну эзугаар угааны солуу деп санатарган кижилерин соңгукчулар даңзына кирбес. Кижилеринин шиптирген чыдагааннарын эзугаар соңгукчулар даңзыларынга киреринден Советтер ойталаарда шиктел доктаалдарнын хоолгазын азы прокуратура болгаш суд органнынын тускай бижимел медээлерин барымдаалар. Ол ышкаш угааны солуу дээш соңгукчулар даңзыларынга киреринден ойталаарда эмнелге албан черлеринин тывысканы шыныдылгаларын барымдаалар.

Судтуң шиктели-биле соңгудда эргезин казыттырбайн шиптирген хамаатылар, бир эвес олар хоругдалда турар болза, соңгукчулар даңзыларынга кирбес, олар черк кырында соңгуддаларга киржил шыдавас. Соңгукчулардан ким-даа болза, соңгукчулар даңзына көй дапкыр кирил болбас, чүге дээрге, хамааты бүрүзү чангыс бадылаар уjurул.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Соңгукчуларын даңзыларын кылар дугайында ССРЭ Конституциянын принциптин эзугаар соңгудда Дүрүмү-биле доктааткан чурум болза, соңгудда киржири эргелиг Совет хамаатызы бүрүзү соңгуддаларга бодунуң соңгудда эргезин долузу-биле эдилээр органы берил турар. Мынчангаш, соңгукчуларын даңзыларын шыны-биле кылып, оларын бүгү ниятиге чогуур өй-шаанда чарлаары Советтеринин удуртукчуларын эң-не харысалгалыг хүдээлери болур.

Чоннуң кады дээш эрестиг демселчи

Сүт-Хөл районун «Сталинчи өрк» колхозта эмнелге пунктунун эргелекчизинде Г. М. Стремлюва ажылдап турар. Бо колхозка ол ажылдап эгелээнден бээр эм 6 чыл чедип чоруур.

Ажылдап эркен чылдарында эмчи эш Стремлюва ажылына кызымак болуп, чоннуң бедик идегелин болгаш чаагай хүндүктелги бодунга чаалап алган.

Ол колхозчулар-биле найыралдыг чугаалажып, оларнын бажынарнын чагыстап кирил чораш, арыгшевер чурттаарынын дугайында тайылбыр ажылын үргүлчү чорудуп турар. Колхоз төвүнден ырак мал фермаларында ажылдап турар малчынарна медицинанын дүрген ду-

засын көртүзөр сорулга-биле кохоз баштаар чери эмчи Стремлювага тускай асты база быжылап берген. Кайы бир-ле черде кичи араан деп сураг дыннаа-ла, ол доп-дараан хап четкеш, медицинанын чогуур дузаламчызын көртүзүп турар.

Оон харын, дээртинги эрни чөлбейип, Отка чидирткен чүве дег апарды. Дээрги дүжүмт кызыл карттыг мези паспортумга Дээп чадап, ону ап турары ол-дур ийин. Частыр бомба дег, чараа-чечен дег, Ийи бистиг мези дег алды,

Х. АЛЕКСАНДР, С. НАТПИТ-ООЛ. Кызылдың № 2 ортумак школазынын 10-гу класынын өөреникчилери.

Социализм үезинде материалдыг сонуургалдың принциптин дугайында

Бүдүрүлгени хөгжүдеринге, оон орулгалыг көвүдөдиринге ажилдакчыларнын материалдыг сонуургалдың принципи болза, социализмге ажил-агыйны башкарылыг үезин принциптеринин бирээзи болур. Коммунизмге шилчишкенин үр үезинин дүргүзүндө ажил-агыйны «шуту-ла энтузиазмге эвес, харын улуг революциянын төрүп үндүргени энтузиазмның дузаламчызы-биле амы-хуунуң эрге-ажынына, амы-ботуң сонуургалыг, ажил-агый санажылгазына тургузары чугула. Оон башка коммунизмге чөдө албас силер, оон башка он-он миллион кижилерин коммунизмге чедирип шыдавас силер»—деп В. И. Ленин айттып турган. (Чогаалдар, т. 33, арын 36).

Капиталисттик бүдүрүлгө харылсаалары бүдүрүлгени хөгжүдеринге, оон орулгалыг бедидеринге ажилчы чоннарнын материалдыг сонуургалыгын таарымчалыг байдалдарын тургуспайн турар. Капитализм үезинде ийити продуктунуң эң-не хөй үдүүн мөңчүкчү аңгылар мингээдип ап турар, а нитилелдин кол бүдүрүкчү күжү болуп турар күш-ажылчы массалар ядрангай болгаш аш байдалга туттурган турарлар.

Социалисттик бүдүрүлгө харылсааларынын тургустунганы, кижини болгаш мөңчүчү чорукту унутканы болгаш ниятиел бүдүрүлгенин бүгү ниятиелдин үргүлчү өзүп турар материалдыг болгаш культуруг хергелдеринин максималдыг хандырыл бээринин сорулгаларына чагыртканы бүдүрүлгенин хөгжүдөдиринге

демеселди доктаамал чорудуп турар. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүреринин материалдыг идишкени, материал болгаш акша кулавырларын камнаары социалисттик бүдүрүлгениң өзүлдезинин бедик темпин хандырып үндөзүлгөш, совет улустуң материалдыг чаагай байдал болгаш культуразын бедидерин хандырып турар.

Квалификастыг күш-ажылдың элээн бедик төлевир болза, квалификацияны бедидеринге ажилдакчыларнын материалдыг сонуургалдын тургузуп, ажилчы ангынын культура-техниктиг көдүр-түшкүчүгө иди болуп турар.

Бүдүрүлгө орулгалыг болган түдүм-на, күрүне орулгалыг хөй кезин ол бүдүрүлгениң эргезинге артырып берил турар. Моортан коллективтиң ажилдакчыларнын материалдыг сонуургалыг бүдүрүлгөш бодомчалыг чорударынче, иштики күрүштерин дилеп тывар болгаш ажылаарынче, күрүне планын күш-ажылдың материал болгаш акша хөргөңилерин эң эвээш чарыгдат тургаш күүсөдиринге оларга иди болуп турар.

Москва. Украинаның Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынга холбаштыр Курунениң Төгү музейинин залдарында украин улустуң бодунуң хосталганы дээш демиселинин дугайында болгаш орус улус-биле катап каттыжышканынын дугайында материалдарын дегелтезин калбаа-биле делеп көргүскен. Чурукта: музейинин Украинада алдар болдурган залдарынын бирээзинде көрүкчүлөр. Чуруу В. Савостьяновтуу. СЭТА-ның пресскитишени.

Совет-норвег садыг харылсаазына хамаарыштыр

Совет-норвег садыг чугаалажышкынын чедишкенин дозулганынын түнелинде 1954 чылда ССРЭ биле Норвегиянын аразына бараан солчулганын дугайында протоколга аттар январь 25-те Ослога салдынган.

Норвегия Совет Эвилелинге кит үзүп, сельдь деп балыкты, штапель волокону, алюминийин болгаш өске-даа барааннарны бээр. Протоколга ат салганнар болза: Совет таладан ССРЭ-нин Норвегияда садыг төлээлекчизи А. Т. Аверичев, норвег таладан Норвегиянын даштыкы херектер министри Х. Ланге.

Аныяк чогаалчынын очулга ажылынга мергежили

Орус болгаш совет чогаалчыларнын чогаалдарынын тыва дылга очулгазы бистиг Тыва областын аныяк, өзүп орач чечен литературазын улам ымай сайзыралыга улуг уjur-дузаны чедирип турар.

Ийи метр узун дурттуг, чээрби дылдыг Шагар чылап дег кээп алды...

Орус дылда чогаалдарын тыва дылга очулдуруп талазы-биле ажилды бедик денелени болгаш шынардын чедип алырынга элээн билдингер болгаш күштер негетинер. Амгы үеде бистиг тыва чечен чогаалыстын аразында орус дылдан очулдуруп дык хөй шүлүк болгаш проза чогаалдар бар. Оларнын иштинден, ылангыя шүлүк чогаалдары тыва дылда элээн хөй очулдурутган.

Совет кижиге даштыкы чурттарын буржуазтарынын өжөзөндүр хамаарылганын тыва дылга бо үстүнде одуругларын Ю. Кюнегеш кончуг эки очулдуруп. Бо одуруглар бодунуң уран-чеченинде ангыда утка шынарнын талазы-биле база эки.

Аныяк чогаалчы Юрий Кюнегеш бодунуң чогаал ажылы-биле кады хөй сангы шүлүктөрүн очулдуруп—шүлүк чогаалдың очулгазынын экижээнин көртүзүп турар. Шүлүктөрүн ол уран-чечен, чараш байлак өстөр-биле, ритмазы таарымчалыг, утказы номчукчулар номчаш, билдип аптар кылдыр тыва дылга очулдуруп турар.

Устүнде адатынган орус чогаалчыларнын, ылангыя Некрасовтуң сураглыг чогаалдары: «Төрөөн чурт», «Демир орук», «Мурнуу эжик чаныга боданышкынар», «Школачы», «Русь» болгаш оон-даа өскелерин Ю. Кюнегеш очулдуруп. Некрасовтуң шүлүктөрүн очулдуруп тургаш, оларнын хемчээли болгаш тургузуун өскөртпейн, хааныг чазактын үезинде орус чонун аар-берге амырдырал чуруп көргүскенин номчукчуларга чедимчелин-биле дамчыдып шыдаан.

Эш Ю. Кюнегеш орус болгаш совет чогаалчылар Н. Некрасовтуң, А. Пушкинниң, М. Горькийниң, В. Маяковскийниң кайгамчык чогаалдарын тыва дылче хөйну очулдуруп.

Орус болгаш совет чогаалчыларнын чогаалдарын очулдуруп ажил аныяк чогаалчы Ю. Кюнегешке улуг дузалыг болган. Ол олардан сөстү канчаар шилип алырын болгаш ажылаарын өөренип алган.

Бистиг тыва номчукчулар орус болгаш совет чогаалчыларнын хөй-хөй чогаалдарын бодунуң төрөөн дылына номчуур аргалыг болганнар. Коммунизмни тургузарынын программаны, коммунизмни тургузуп турарын, ону тургузарына Коммунисттик партиянын ролон бистиг совет чогаалчыларыныс боттарынын чогаалдарына шыны-биле көртүзүп турарлар. Коммунисттик эзуга чонну кижизидип турар чогаалдарын тыва дылга ам-даа хөйну очулдуруп улуг уjur-дузалыг.

Бистиг тыва номчукчулар орус болгаш совет чогаалчыларнын хөй-хөй чогаалдарын бодунуң төрөөн дылына номчуур аргалыг болганнар. Коммунизмни тургузарынын программаны, коммунизмни тургузуп турарын, ону тургузарына Коммунисттик партиянын ролон бистиг совет чогаалчыларыныс боттарынын чогаалдарына шыны-биле көртүзүп турарлар. Коммунисттик эзуга чонну кижизидип турар чогаалдарын тыва дылга ам-даа хөйну очулдуруп улуг уjur-дузалыг.

...Оон харын, дээртинги эрни чөлбейип, Отка чидирткен чүве дег апарды. Дээрги дүжүмт кызыл карттыг мези паспортумга Дээп чадап, ону ап турары ол-дур ийин. Частыр бомба дег, чараа-чечен дег, Ийи бистиг мези дег алды,

Х. АЛЕКСАНДР, С. НАТПИТ-ООЛ. Кызылдың № 2 ортумак школазынын 10-гу класынын өөреникчилери.

КОЛХОЗЧУЛАРЫНЫҢ МАССАЛЫГ ӨӨРЕДИЛГЕЗИ

Таңды районун Ленин аттыг колхозунун баштаар чери болгаш партия эге организациязы колхозчуларның массалыг өөредилгезинче кичээнгейн эки салып турар. Колхоз баштаар черинин даргазы эш Канчыр-оол агротехниктиг курсту тускай бажык-биле хандырган болгаш өөредилгеге хамаарышкан номнарны, сеткүүлдерин дыннакчыларга четчири-биле тып берген.

Колхоз баштаар черинин кежигүнү, хову бригаданын бригадирин эш Удум-Бараа кичээлди чагыс-даа үзүктелдирбейн, дыннакчыларын кичээлге келирин организаастар талазы-биле агроном эш Валаянскийге дузалыг турар болгаш өөредилгеге ажыглар үрезин сорттарынын, тараа культураларынын хевирлерин, база оон-даа өске чүүлдерин белеткен берип турар.

Эш Валаянский кичээлдерге баш бурунгаар кичээнгейн белеткенип ап турар. Оон ыңай кичээлдерин тема бүрүзүгө оон планын чогаалдып ап, кичээлдин сорулгазын, өөренер теманын допчу узказын анаа айтпай, кичээлге өөредилге херекселдерин, диаграммаларын, оон-даа өске чүүлдерин ажыглап турар. Өөренип эрткен материалдарын талазы-биле дыннакчыларның билин быжыглаар дээш контроль айтырылганын ол дыннакчыларга салып турар. Курстун окулдурчүзү эш Седен-оол кичээлдерге айткан чүүлдерин, салдыгын контроль айтырылганын дыннакчыларга билдингери-биле дамчыды берип турар.

Кичээлге шак ындыг эки белеткел база мергежилдик окулдуралга болза, өөренип эрткен темаларын эки шигээлди алып талазы-биле дыннакчыларга улуг дузалыг болуп турар. Эш Валаянский кичээл бүрүзүгө мурнунда эрткен теманы дыннакчылар кайы хире шигээлди алганын дугайында хыналданы чорудуп турар.

Курстун дыннакчыларынын хей кезин комсомолчулар, теориялык билигин практика-биле дүүштүренин аргаларын олар өөренип ап турар. Комсомолчу эш Нушпай курстун кончук эки өөренип турар дыннакчызы. Ол, тарылга шөлүнчө өдөк сөөртүп төгөр ажылды чорудуп, оон норманын 200 хуу күүседип турар. Комсомолчулар Зина Алдын-кыс, Нина Курочкина олар картофельдин четпес үрезинин дарый тып алып талазы-биле инициативаны үндүргеш, каш-ла хонукта 25 центнер эки шынарлыг картофель үрезинин тып алган.—Бо үрезин-биле картофель олуртуушкунун дөрбелчин-уяланчар арга-биле чоруткаш, гектардан 200 центнер картофель дүжүдүн чедип алып херек деп, комсомолчу Алдын-кыс чугаалаан.

Партия эге организациязынын секретары эш Ширяжик колхозчуларның агротехниктиг өөредилгезин башкарып удуртуушан, боду база өөренип турар, оон-биле кады «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдөр хемчеглер дугайында» СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун төөгүлүг докталаалык база көдээ ажыл-агый артелинин Уставының дугайында колхозчуларга тайылбыр ажылын калбарган.

Көдээ ажыл-агый артелинин он-он мергежилдик мастерлерин өстүренинче, ылаңгыг колхозчуларның агротехниктиг курстарының кичээлдерин бедик деңгээлди чорударына оона ужуру-дузалыг көдээ ажыл-агый мурнакчыларының дүжүлгөзүн көргүзүп турар кино-чуруктарын көргүзүлгө организаастан турары улуг күзөңчү. Областык культуралар эгрелетинин кинофикация кылдын бо талазы-биле колхозка чогуур дузаламчыны көргүзөр ужурулуг.

М. БАКВЕРНИКОВ,
Бай-Хаак МТС-тин кол агроному.

Колхозчуларның өөрүшкүзү

Каа-Хем районун Сарыг-Септе «Октябрь 14 чылы» колхозтун Терзигде 18 колхозчу өрөгелери радио тоңкалары-биле хандырылган. Олар радио дамчытыр областа болгаш Совет Эвилелинде хүн-бүрүнүч чаа-ча болушкуннар, партиянын болгаш чазактыг чугула шиптирлерин, делегейде чугула болушкуннары билип ап турарлар. Ол

суурда чунар бажык болгаш номчулга черинин тудуглары доозулган. Колхозчулар хергелдиг бүгү баранылары-биле долдунган чаа магазинниг. Самдар өглерге болгаш шаанда чадырларга чагалтканын чоран араттарынын чуртталгазы бо хүн танытынас кылдыр эскерилген дийл, колхозчу тараачылар улуг өөрүшкү-биле чугаалап турар.

Тожунун аңчыларында

«Совет Тыва» колхозтун кежигүнү эш Б. Дагбажык колхозтун эне-арга дүжүлгалыг аңчыларынын бирээси. Ол 1952 чылда 14.610 рубльдин өлүүн колхозка кириген. 1953 чылда 15 муң рубльдин өлүүн кири деп хүлээлгени алгаш, ам херек кырында 17.274 рубльдин өлүүн кириген.

К. КЫСЫГБАЙ,
А. ЭЭРИЛГЕ.

«Май 1-ин» колхозтун хоочун аңчы

чызы 59 харлыг Чымырлыгай 51 чылдарын дүргүзүндө анып келген. Хуу ажылды чорда аңчыларынын таарымчалыг байдалы чок, кончук төпөс чоран, оон ужурундан олча эгээш болуп турган. Ам коллективтинг ажыл-агыйнын ачызында оон аңчыларына таарымчалыг байдал тургустунган, ыңчангаш бо чылдын аңчыр сезонунда 12.807 рубльдин колхозка кириген. Аңнаашкын ажылы үргүлчүлөп турар.

А. ДОРЖУ.

биле партияның болгаш чазактыг ажылдап чогааткан программасын колхозтарын организаас, ажыл-агый талазы-биле улам быжыдарына болгаш көдээ ажыл-агый бұдүрүлгезин бүгү тала-биле механизастаарына үндөзүлөш, колхоз бұдүрүлгезинин деңгээлин көдүрөр. Бо программада көдээ ажыл-агый продуктуларының бұдүрүлгезин хөгжүдериңиз талазы-биле көдээ ажыл-агый ажылдакчыларының материалдыг сонуургалынын принципни хажык чоку чорутууну турар.

Колхоз бұдүрүлгезинде ниятинин ажыл-агыйында орулгаларын хуваары күш-хүннерин өзүгаар боттандырып турар. Күш-хүнү болза, колхозчуларның күш-ажылынын болгаш хергелелин хемчээкчи болуп. Оортан артык ниятинин ажыл-агыйын быжыдарына болгаш хей санын күш-хүннерин ажылдап алырыңче колхозчу бүрүзүңүч бодунуң материалдыг сонуургалы үнүчүзүп турар.

Бүдүрүлгени сайзырадырың, оон орулгалың көүдөдериң талазы-биле ажылдакчыларың материалдыг сонуургалың принципни үрээр чоруктар сөөлүгүгө чедирле көдээ ажыл-агыйда бар болуп турган деп СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму демделгезин.

Колхозтарның чер болгаш мал ажылының продуктуларын ыяаыла дужаарынын гектар барымдалаарынын принципни хажыдышкынын белеткел черлеринин практиказына болдуруп турган. Эки ажылдап турар болгаш бедик дүжүттү ап турар колхозтарга күрүнеге ыяаыла дужаар продуктуларының талазы-биле оонадаларың багай ажылдап турар болгаш чавыс дүжүт ап турар колхозтарыныңдык улуг хемчээлдерге доктаадып турган. Бо хора-

лык практика болза, көдээ ажыл-агый культураларынын дүжүттүп болгаш мал ажылынын продуктулуун бедидери дээш мурнакчы колхозтарының демиселин калбартып көзөңтөпөй турган.

Ыяаыла дужаар продуктулары оонарда гектар барымдалаарынын принципни шынгыг сагырынын эргежок чугулазын СССР-нин Министрлер Чөвүлели болгаш СЭКП ТК айткан. Мал ажылының күрүнеге ыяаыла дужаар продуктуларынын гектар барымдалаан үргүлчүлүг нормаларын 1954 чылдан эгелеп чорудары эргежок чугула деп көрдүң. Оон ыңай, 1953 чылдын дүжүдүндөн эгелеш колхозтарын күрүнеге дужаар картофель болгаш ногааларынын нормалары чингетинген база мал ажылынын продуктуларын дужаарының талазы-биле колхозтарның 1953 чылдын январының 1-де турган бүгү эрги өрелери үндүр бижитинген.

Партия болгаш чазак ниятинин мал ажылында ажылдап турар колхозчуларын күш-ажылын төлээрин экижидеринин талазы-биле элээн хей немелде хемчеглерин чорударын колхозтарга сүмелтээн.

Мал ажылынын продуктуларынын, картофель болгаш ногааларынын белеткел болгаш садп алырынын амга чедир туруп келген өрткертери көдээ ажыл-агыйын бо чугула адырларын сайзырадыры дээш колхозтарын болгаш колхозчуларын демиселин шоолуг деткевийн турган. Колхоз продукциязынын бо хевирлерин белеткээринин болгаш садп алырынын өрткертери ам дыка бедиз. Картофель болгаш ногааларың саларынын колхозчу садгыны улам калбартырынын хемчеглерин боттандырып турар. Колхозтарын болгаш колхозчуларын артыкшылыг продуктуларын бедит-

Барыын-Хемчик районда часка белеткелдер

Белеткелди ыңчаар чорудуп болбас

Барыын-Хемчик районун Эргил-Бардыкта «Большевик» колхоз (даргазы эш Очур, партия эге организациязынын (секретары эш Коңзай-оол) 1954 чылдын часкы тарылга белеткелин шуут эгелевээн. Ылаңгыг часкы тарылганың чепсек-херекселери—андызынар, илирлер болгаш көдээ ажыл-агыйның ызы-бүрү үрүмек чепсектерининг септелгезинче кирбээн.

Колхоз 1954 чылда 900 га тарылга шөлүңге чажар үрезинерин урганда болза, оон арыглаашкыны эгелевээн. Тараа арыглар сортровка, трер ам-даа септетимээн. Тарылга шөлүңге удобрение сөөртүп төгөр ажыл колхозта шуут-ла уттуңган.

№ 1 болгаш № 2 хову ажылының бригадаларынын быжылтыгына кежигүннери, оон бригадирери эштер Е. Самбуу, К. Очур олар часкы тарылгага белеткениринин улуу, харын амы-хуузуңда ажылы кылып турар. Оон тодаргай чижээ, Шөмбүд, Тенек, Динчи олар 9 айдын эгелеш колхоз бұдүрүлгезинге ажылдавааннар.

Колхоз эрткен чылдын сентябрьда 12 тонна картофель үрезинин тускай зерге урган-даа болза, сагыш салбааны-биле сөөлүгүгө урулган 6 тонна картофель үрезини сөөктөн үрелген.

«Большевик» колхозтун баштаар чери, ында партия эге организациязы көдээ ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдөр хемчеглер дугайында СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга боттандырат талазы-биле кошкак ажылдап турары херечилеп турары билдингир.

С. СЮРЮН.

Ам-даа эгелевээн

Барыын-Хемчик районун Аяңгытта «Комсомол 30 чылы» колхоз часкы тарылга белеткелин багай чорудуп турар. Колхозта часкы тарылганың чепсек-херекселдерин септээр ажыл амга чедир эгелевээн.

Бо чылын тарыры-биле белеткенин картофель болгаш ногаа культураларынын үрезини грамм-даа чок. Ол ышкаш колхоз бо чылын тарылга шөлүн удобрение-биле хандырат талазы-биле ажылдап шуут уткан.

Ам сорулга болза, үстүңде четпестерин кыска хуусада узуткаш, партияның сентябрь Пленумунун төөгүлүг докталаалы амыдыралга боттандырат дээш күженишкениң ажылдары болуп.

К. СТАЛ-ООЛ.

Ниятинин мал ажылыңче кичээнгейни күштелдирер

Малдың кышкы ажаалдазын экижидер

Чөөн-Хемчик районда «Искра» колхоз мал кыштагладышкынын талазы-биле эвээш эвес ажылдарын чоруткан. Амгы бар туруп турар мал кайжааларына немей колхозчулар 40 баш инек кирер, 500 баш хой кирер кайжааларын болгаш бир бызаа кайжаазын тудуп дооскаш ажылдала кириген.

Колхозтун шээр малын 11 кезек черде, мыйыстыг бода малын эки одарлыг 5 кезек черде кыштагладып, оларның кышкы үеде одарладышкынын элээн организаастыг чорудуп турар. Инек малга 350 тонна, шээр малга 450 тонна, чылгыга 450 тонна сизини хуваап таарыштырган. Колхозчулар 120 тонна сизини шээр малын кыштагларында чедирген, хойларын, өшкүлерин минералдыг чүүлдер-биле хандыраты дээш 400 ажыг килограмм дусту база сөөртүп алган. Хойжулар Очур-оол, Шаравин, Самин-Дүү, О. Чимит-Доржу олар мал ченин кыштагларга сөөртүп чедирер талазы-биле кызымак ажылдаан. Хойжу Очур-оол эрткен чылдын 236 баш хоюндан 273 баш хураганын менди камгалап алган, ам бо чылдын январьда баштай төрээн хойларын чаш хураганынын ол

чангыс-даа чидириг чокка камгалап алган. Инек малга чидиртири-биле хуваатынган сизен бүрүнү-биле кыштагларда чедиртинген.

Ам сорулга болза, малды менди кыш ажырат, оон продуктулуун бедидер дээш демиселди күштелдирери болуп.

Моон-биле чергелештир колхозтун ажылчын аъттарынын эдилелинде болгаш ажаалдазында дык четпестер бар. Оларнын күжү арган, ооргалары бұдүн эвес болуп турар. Базы-ла январының 10-га чедир аът ажаакчылары ажылчын аъттарын сизен-биле чөмгөбейн, чүгө одарлап турган. Аът ажаакчылары М. Шожал, М. Хавакай аъттарын ажаалдазыңче улуг сагыш салбайн келген. Ыңчангаш оларнын хуузуңда ий аъттарынын күжү семис. Моон ап көргө, олар хууңуң херээн ниятин херээңден бедик көрүп турар деп чүве билдингир-дир.

Оон туржук колхозтун чамдык удуртуп ажылдакчылары безин колхозтун ажылчын аъттарын кам-хайыра чок эдилеп турар чүүлдер бар. Чижээ, партия эге организациязынын секретары эш Чадамба ниятинин ажылыңа быжыглан аътты

кам чокка эдилээн, оон ооргазы ойбак, күжү кончук арган. Ниятинин ажылыңа ажыглап мунзун дээш быжыглан берген бир аътты мал эмчизи эш Губанов камгыч эвес эдилээнинин түнелинде оон күжү арган, ооргазы балыг болуп турар. Ол ышкаш хову бригаданының бригадирлери Борбак-Даш, Дамдын-оол, тудуг бригаданының бригадирин Деспидей оларнын эдилелинде турар аъттар кончук арып баксырааны-биле ам ажыл кылар арга чок болган. Тудуг ыяжын сөөртүрүңге хергелээр дээш колхозтун 20 хире ажылчын аъттарын хынап көөргө, ыш сөөртүп шыдаар хире күштүг, ооргалары бұдүн аът тывылбаан.

Бо бүгү илеретинген фактылар чүнү айтпай турарыл дизе, колхоз баштаар черинин даргазы эш Базыр-оол, колхозтун өске-даа удуртуп ажылдакчылары ажылчын аъттарын ажаалдазынын дугайында шынгыг контроль чок турганында. Ажылчын аъттарын эдилели болгаш ажаалдазын үндөзүн-биле экижидер дугайында шынгыг хемчеглерин азыра чугула.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Мал чеминин чарыгдалын шыңгыг контрольдаар

Барыын-Хемчик районун «Комсомол 30 чылы» көдээ ажыл-агый артелинин кежигүннери ниятинин малын чөмөр-биле хандырат дугайында четпес хемчеглерин чорудуп турар. Белеткениң 599 тонна сизиниң ажыл-агыйыңы өзү-биле чөп чарыгдар дугайында артель баштаар чери боттук хемчеглерин ап норулар ужурулуг турган.

Ындыг-даа болза, мал чөмөрүн чөп чарыгдар дугайында хемчеглер алдынмаан. Сарааттынган сизенер үр үениң тургузуңда кайжаалаттынмай турганынын түнелинде, элээн каш сараат сизини мал төчөгөп чиген. Чижээ, Дыттыг-Арыгда бир сараат сизини хуу ажылдыг кижилерин мал чип төгөргөн.

Колхоз баштаар черинин даргазы эш Соксур-оолдун чугаалааны-биле алырга, амгы бар мал чөмөрүн мал фермаларынын эргелекчилеринге хүлээди берген болуп турар. Ындыг-даа болза, сизини хүлээди берген дугайында тургустунган акт чок болган. Ыңчангаш чамдык мал фермаларынын эргелекчилери мал чөмө-

ринин камгалааның болгаш чарыгдалың талазы-биле харысалгалыг болуп чорукту тоо бодавын турар. Мыйыстыг бода мал фермазынын эргелекчизи эш Деспидей бодунун участанда ажылдык докталаал корум-чурумун тургустайн келген, оон ужурундан ол ферманың 25 центнер сизини хей малдар төгөре чиген чорук анаа-ла таварыла эвес.

Ам кыштын чүгө ийи айы эрткен, кыш эртери ам-даа элек, колхозта чеже хире сизен чарыгдалың болгаш додаргай түнелин колхоз даргазы эш Соксур-оол, ревизия комиссиязының даргазы эш Сундуй олар дорт харылап шыдаваан. Ажылчын аъттарын чөмөргөңгө болгаш күштелдире кошкак арган малдарын тургузу азыраарыңа чарыгдал турар сизиниң хыналдазын кым-даа кылбаан. Аът кайжаалында өске-даа малдарын кайжааларында малга сизен каап бээр тускай савалар белеткөвөн. Чамдык малчынар сизини малга кайы-хамаанчок бээр чүүлдер

бар, ол чорук мал чөмөрүн артык хей чарыгдалын болдуруп турар.

Мал фермаларыңа немелде чөмөрүн чөп организаастар болгаш чөмөрүнүн ажыглар, ылаңгыг мал чөмөрүнүн нормаларын чогаалдып тургузар дугайында фермалар эргелекчилери чогуур сагыш салыр херек. Колхозта 600 тонна хире тараа саваны бөдүңгөн-даа болза, саван мал фермаларында чедиртинмээн.

Колхозтун удуртукчулары болгаш көдээ ажыл-агыйнын тускай эртемчилери болза, мал чөмөрүнүн чарыгдалын эки хынаар болгаш бир эвес мал чөмөрүн чөптүг эвес чарыгдан фактылар илеретсе, ол дугайында айтырыгы колхозчуларын нияти хурааныңа шиптирлээр апаар. Мал чөмөрүнүн чарыгдалынын чүгө шак ыңдыг чурумун тургуска үеде, мал кыштагладышкынын төнчүзүңге чедир чөм чөгип болуп. Сизини часкы тарылга ажылыңа кирер ажылчын аъттарын азыраарыңа база курлап алып ужурулуг.

Г. ДМИТРИЕВ.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Ниятинин хоюн кадарып өстүрениңе эш Ланзы ам 8 чылын эки ажылдап келген. Ол эрткен 1953 чылда төөрүп 100 хой бүрүздөн-не 115 хураганынын алган. Инек кадарчызы эш Кийтеев ол ажылыңа ам 7 чыл болган, эрткен чылын төрөөн 60 инектеринин бызаалары база бүрүн алдынган.

Эш Биче-оолдун чедиркиниң олардан база хожудавай турар. Төрөөн колхозунга ол 6 чылдын ишинде дык хей анык малдарын немей өстүрүп берген. 1953 чылда төрөөн 600 хоюндан 660 хураганынын менди алган.

А. ДОРЖУ.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Танды районда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин малы чыл бүрү өзүлдеги, продуктулуу улам-ла бедип турар. Ол болза, СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун докталаалы амыдыралга чедиркиниң боттандыры дээш колхозчу малчынарын кызымак күш-ажылының көргүзүү болуп.

Чехословак Республикада

Чехословак Республиканың улус ажил-агый чыл санында улам дүргөн темпи-биле хөгжүп турар. Республикада чыгыч болгаш суг күжү-биле ажилдаар электри станцияларының тудуглары, күчүдүг плотиналарының тудуглары болгаш өске-даа үлөтүр тудуглары ажилдада кирип турар болгаш туттунуп турар. Чүгүлэ эрткен чылын безин Словакияга чеди электри станцияларын ажилдада кирген. Чехословак Республикада социализмни эң улуг тудуу — Клемент Готвальд аттыг металлургия комбинатында чаа электри станциясы эрткен чылын бодунуң тогун берип эгелзэн. Бо чылын Республикага база дыка хөй тудуглар ажилдада кирер.

Чурукта: чаа тудуп турар Вирск плотиназының тудуунун ниити кевири.

Чехословакияның телеграф агенттигелиниң чуруу.

Көдүрлүүшкүнүнүң оруу-биле

Чехословакияның беш чыл планының түңнелдери болгаш 1954 чылда улус ажил-агый планының сорулгалары

ПРАГА. Чехословакияның национал хуралының сессиясында 1954 чылда улус ажил-агый планының талазы-биле чаа хойлузуун төлөвилениң дугайында илеткелди Курениң план эргелениң даргазы Иозеф Пучик кылган. Бирги беш чылдың күөсөлдениң түңнелдерин дугайында чугаалавышкаан, Пучик беш чыл планының салдыгын сорулгалары колдуунда күөсетинген деп демдеглээн. Республиканың улус ажил-агыйның структурасы өскөрилген. Бүдүрүлгениң чөпсөк-өскөрилдеринин бүдүрүлгези 2,5 катта өскөн, а бүдүрүлгениң ниити хөмүзүндө ооң үлүг-хуузу 1948 чылда турганынга көөрдө 56 хуу, 1953 чылда турганынга көөрдө 62 хуу чедир көдүрүлгөн. Беш чылдың төнүзүндө үлөтүрүчү социалистик сектору үндүрер продукцияны 99,6 хуузуун берип турган, ыңчаарга ол тудуушкунга—99,8 хуу, транспортка—100 хуу, садыга—94,7 хуу, а көдээ ажил-агыйга—45,4 хуу болуп турар.

Беш чылдың дургузунда улус ажил-агыйыңа 97 миллиард крон салдыган. Ол үениң дургузунда национал орулга 66 ажил хуу өскөн.

Беш чыл планының чылдарының дургузунда күш-ажылдың бүдүрүчүлүү үлөтүргө 64 хуу, тудуушкунга—49 хуу өскөн. Ол-ла үениң дургузунда ажил төлөвирин улус ажил-агыйының бүгү адырларына ортума-биле 35 хуу өскөн.

Чехословакияның бүгү суурлары электрификастатылган болгаш телефон харызаалыг.

1953 чылда социал-культура хөм-

чөглөргө, ооң иштинде пенсиялар төлөргө 22,3 миллиард кронун чарыгдаларыңа баштаган совет эртемденнеринин төлөвлери Индияның эртем болгаш культура төлөвлери болур Мадраска, Бангалорга, Калькуттага, Бенареске, Аллахабадка, Аграга чораннар. Чер-черин эрге-чагыралы, база эртемденнер болгаш студенттер төлөвлери изин-биле уткуп ап турганнар. Совет эртемденнер Индияның хөй-ниитизин аажок сонугурал-биле дыңнаанын элзэн хөй илеткелдерин болгаш лекцияларын номчааннар.

Калькуттаңың эртем-шиңчилед институтун удурукчуу профессор Д. М. Бос совет төлөвлөргө байыр чедирип турган, Индияның эртемденнеринге эң-не үнелиг чүве чүл дээрге, СССР-де чаа эртемни болгаш культураны тургусканың дуржулазы болур деп демдеглээн. Тайбының хөзөңгө, бодунуң чоңунуң чаагай байдалыга бараан болур деп совет эртемденнерин күөл-чүткүлү Индияның эртемденнеринге чоок болгаш билдинер, чүгө дээрге, индий эртемденнер боттарының мунунда саза шак-ла ыңдыг сорулгаларны салып турар болгай деп Бос чугаалаан.

Январьның 24-те совет эртемденнеринин төлөвлери Делиде чедер берген. Ол-ла хун хоорайның чаа кулбунга культуруг харызааларын индий-совет нитилелиниң кезигүүнүң хуралы болган.

Академиктер Александров болгаш Энгельгард олар Индияда чоруп турарының дугайында Индияның эртем конгресиниң 41-ги сессиязының дугайында боттарының бодалоналдары-биле солукшаннар.

Совет төлөвлеринин кезигүүнүң байыр чедирип, Индияның ботаника талазы-биле кескү эртемдени доктор Чиной-чүве чугаалаан. (СЭТА).

Уран-чүүлдер мастерлеринин совет төлөвлеринин Индияда чедер бергени

ДЕЛИ. Январың 25-те СССР-ниң Культура министринин ора-лакчызы Беспалов баштаан уран-чүүлдеринин мастерлеринин совет төлөвлери Делиде чедер берген. Совет артистер Бомбейден тускай поезди-биле Делиниң чечектер-биле шимеп каан вокзалыга чедип келгирге 2 муң ажил кижжи чыгып турган.

Индияның хөй-ниитизинин төлөвлеринин совет төлөвлөргө: «Индий-улус орус-биле кады!», «Индий-совет найырлар делгерезин!», «Совет төлөвлөр—культураның аждадакчылары делгерезин!» деп байыр чедирип турганнар. (СЭТА).

Индияда совет эртемденнеринин төлөвлеринин чоруп турарыга хамаарыштыр

ДЕЛИ. Индияның эртем конгресиниң 41-ги сессиязының Хайдебадка болуп эртемденнеринин соонда академик Александровка баштаган совет эртемденнеринин төлөвлери Индияның эртем болгаш культура төлөвлери болур Мадраска, Бангалорга, Калькуттага, Бенареске, Аллахабадка, Аграга чораннар. Чер-черин эрге-чагыралы, база эртемденнер болгаш студенттер төлөвлери изин-биле уткуп ап турганнар. Совет эртемденнер Индияның хөй-ниитизин аажок сонугурал-биле дыңнаанын элзэн хөй илеткелдерин болгаш лекцияларын номчааннар.

Калькуттаңың эртем-шиңчилед институтун удурукчуу профессор Д. М. Бос совет төлөвлөргө байыр чедирип турган, Индияның эртемденнеринге эң-не үнелиг чүве чүл дээрге, СССР-де чаа эртемни болгаш культураны тургусканың дуржулазы болур деп демдеглээн. Тайбының хөзөңгө, бодунуң чоңунуң чаагай байдалыга бараан болур деп совет эртемденнерин күөл-чүткүлү Индияның эртемденнеринге чоок болгаш билдинер, чүгө дээрге, индий эртемденнер боттарының мунунда саза шак-ла ыңдыг сорулгаларны салып турар болгай деп Бос чугаалаан.

Январьның 24-те совет эртемденнеринин төлөвлери Делиде чедер берген. Ол-ла хун хоорайның чаа кулбунга культуруг харызааларын индий-совет нитилелиниң кезигүүнүң хуралы болган.

Академиктер Александров болгаш Энгельгард олар Индияда чоруп турарының дугайында Индияның эртем конгресиниң 41-ги сессиязының дугайында боттарының бодалоналдары-биле солукшаннар.

Совет төлөвлеринин кезигүүнүң байыр чедирип, Индияның ботаника талазы-биле кескү эртемдени доктор Чиной-чүве чугаалаан. (СЭТА).

Демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей федерациязының куускомунуң хуралында

СТОКГОЛЬМ. Январың 24-те Стокгольмда Демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей федерациязының (ДАБФ) куусекчи комитетинин хуралы ажилган. Хуралда ДАБФ-де кирбей турар чурттарның аныяктар организацияларының болгаш каттыжышкынының төлөвлөкчилери база олуржуп турар. Оон ангда хайгааракчылар болуп, ДАБФ-де кирбей турар аныяктар каттыжышкынының, чижээлээрге, бүгү-делегейниң хамааты албанының, зыяк христианның бүгү-делегей организациязының болгаш оон-даа өскөлеринин төлөвлөкчилери-даа олуржуп турар.

ДАБФ-ның куускомунуң хуралының хун айтырыгы дараазындагы

айтырыктардан тургустунуп турар:

1. Көдээ аныяктарның эргелерин камгалаарының болгаш көдээ аныяктарның бүгү-делегей ужуражышкынын эртеринге ДАБФ-ниң киржилгезиниң дугайы (илеткелчи ДАБФ-ниң президентизи Бруно Бернини).

2. Язы-бүрү чурттарның аныяктарының аразына культуруг болгаш спортчу солчушкунуң талазы-биле ДАБФ-ниң ажил-чорудулганы дугайы (илеткелчи ДАБФ-ниң чыгыне секретары Жак Дени).

Кууском ДАБФ-ның составына чаа кезигүүнөр хулээп алырының дугайында айтырыгы база көөр.

(СЭТА).

Италияның Коммунисттик партиязының саьдарының өзүлдеси

РИМ. Бүгү делегейин ажилчы чоңарының баштыгызы улуг Ленинниң тураскаалың дугайында болгаш Италияның Коммунисттик партиязының тургустунган хүндүдө бээр (1921 чылдың январь 21) 33 чыл болган оюнуң дугайында январьның 24-те бүгү Италияга митингилер болгаш хуралдар болуп эркен.

«Унига» солун Пьетро Секкьяниң чугаазын парлаан. 1953 чылдың октябрының 15-те Италияның Коммунисттик партиязыга 2134285 кезигүүнөр санатынып турган, ол дээрге, партияга 1952 чылда турган кезигүүнөрдөн 40745 кезигүүнөр хөй болуп турары ол тур деп, ол чугаалаан. Амгы үеде аныяктарның коммунисттик федерациязы 437240 кезигүүнөрдү болуп турар. Ыңчангаш бүгү коммунисттик федерациялар 2571525 кезигүүнөрдү болуп турары ол тур. Компартияның он-он муң кезигүүнөри массалыг организацияларың—профвизителдериниң, кооперативтеринин болгаш клубтарынин язы-бүрү каттыжышкынының бажинда, а ол ышкаш муниципалитеттеринин бажында туруп турар.

(СЭТА).

Иран-турция шериг дугуржулазын белеткеп турарының дугайында „Аванти“ солунуң бижип турары

РИМ. «Аванти» солунуң Тегеран-дан алган медээсинде мынчаар чугаалап турар:

«Турция биле Иранның аразында төлөвилениң турар шериг эвилели барык белеткегинген болгаш удавас чажыт дугуржулга янызыл кылдыр чаардыган турар деп чүве Иранның премьер-министринге чоок бөлүктөрдөн билдингир апарган. Ол эвилелди чарарын АКШ-тың ора-лакчы президентизи Никсон 1953 чылдың декабрыда Тегеранга чоруп турганының үезинде Иранның премьер-министринге сүмэлзэн.

Чогаалып кылырынга Тегеранда болгаш Анкарада туруп турар америк шериг эксперттеринин киржи-

турары дугуржулга болза, Турция биле Иранның аразына шериг төлөвлерин солчурун, ийи чурттарның боо-чөпсөктерин чангыс-ай болдуарын, оларны мобилизация болгаш оперативтик планнар-биле таарыштырарын көрүп турар. Иран чазак «эргежок чугула болган тазарылга» Турцияга «болгаш ооң эвилелдеринге» Иранның шериг ужур-чүл базаларын болгаш порттарын ажил-чаар арганы тыпсырын, а ол ышкаш Иранның девисээринге Турцияның шериглерин база «Турцияга найырдалгы күрүлелерин» шериглерин таарыштыр тургузар арганы чөпшээрзин хүлээнип турар.

(СЭТА).

Ираның сенадыга сонгулдаларга хамаарыштыр

ПАРИЖ. Франс Пресс агенттигелиниң тегеран корреспондентизинин дамчылып турарын эзуагар алырга, «Удурланышкының национал шимчээшкниң партиязы» январьның 25-те Тегеранга сенатка сонгулдаларга боттарының кандидаттарының

данзыларын тарадып эгелзэн. Дамчыла бир-ле дугаарында мунунда премьер-министр турган Мосаддыктың ады кирип турар. Ол партия Мосаддыкның талаакчылары болуп турар 75 кандидаттарны депшидип турар. (СЭТА).

ТАЙБЫНЫҢ БҮГҮ-ЛЕ МАРГЫЛДААЛЫГ АЙТЫРЫГЛАРЫНЫҢ ТАЙБЫ ШИИТПИРЛЭШКИНИ ДЭШ

Тайбының Бүгү-индий Чөвүлелинин даргазы доктор Китчлуның медеглели

ДЕЛИ. «Свадхиата» солунуң дыңнадып турарын эзуагар алырга Бопалга Тайбының Бүгү-индий чөвүлелиниң даргазы доктор Китчлу-нуң парлагла конференциязы болуп эркен.

Кореяда сөөлгү болуушкуннарга хамаарыштыр Китчлу: «КНО-нуң шериг команддалал черинин хүлээп алганы болгаш Каттышкан Штаттарның саналдааны эзуагар 22 муң туттурган шериглерин хостаар дугайында шиттир болза, делегейинин тайбын эзузунга улуг кыжанышкын, Кореяда тайбычдылга дугайында дугуржулганы ажы-биле үрээни болур» деп демдеглээн.

Китчлу «Кореяга дайын чорудулгаларын соксардырың хөзөңгө Индияның чааа болгаш чоңу чугула рольду ойнаан» деп чүвени демдеглээш, Кореяга тайбычдылганы хөзөөр артырары дээш каттышкан чүженишкенир-биле демисежиринге индий улусту кыйгырган. Кореяда болгаш Азияда тайбын политика «инференцияны чыылдыр дугайында дугуржулганы чедип алырыга саадашкын кыжаныч болуп турар дээрзин Китчлу онзалал демдеглээш, америк чазак Кореяга дайын чорудулгаларына база дагын эгелеп шыдавазын дээш доп-дораан чогуур кемелгерин алырыча Индияның премьер-министр Нерзуну кыйгырган.

Америк-пакстан агрессия эвилелде хамаарыштыр Китчлу ол эвилел дээрге «Азияның чурттарның хамаарышас болгаш бот эргелиг чорунче чаа америк халдаашкын болур» деп демдеглээн.

Китчлу бодунуң чугаазының түңнелинде «күчүлүг каттышкан шимчээшкни-биле америк ыйдышкыныга удурланырыча, Индияның болгаш Пакистаның аразына найырдал болгаш эл-сеткил каттыштыргазы база делегейинин бүгү-ле маргылдаалыг айтырыгларын тайбын шиттирлээри дээш демисежиринче индий улусту кыйгырган. (СЭТА).

Коккей талазы-биле чурттуң бирги чери дээш

Москваың „Динамо“ командазы—1954 чылда СССР-ниң чемпиону

1954 чылда «А» чергениң командаларының аразына шайбалыг хоккейниң талазы-биле чурттуң бирги чери дээш маргылдаа доозулган. Маргылдааны ийи долганы-биле эрттирген. Анаа чуртуң эң күштүү 9 командалары киришкенер.

Бирги чери болгаш СССР-ниң чемпиону атты Москваың «Динамо» нитилелиниң командазы алган. Ол команда 32 сандан 30 саны алган. Ийги чери Совет Армияның Топ Бажыңың хоккейстери алганнар, олар 27 саны алганнар. Ушкуч чери Москваың «Зенит» нитилелиниң командазы 23 саны алганнар.

Маргылдааның дүрүмүн эзуагар Свердловскийниң «Динамо» командазы «А» чергениң командаларының аразында үнгөн болгаш келер сезонда «Б» чергениң командаларының аразына ойнаар.

«Б» чергениң командаларының маргылдааларына бирги болгаш ийги черлерин алган Новосибирскийниң «Динамо» биле Горькийниң «Торпедо» командазы «Б» чергениң командаларында «А» чергениң командаларында шилчээ. Бо чылгы сезонда хоккейстериң маргылдааның дыка бедик темпиге эртен, ылаңгы аныяктар маргылдаага эки киришкенер. (СЭТА).

Харысгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

КОЛХОЗТАР БАШТААР ЧЕРЛЕРИНГЕ!

Күрстрахтын органның колхозтарга көдээ ажил-агый культуруларының тарылганының эки-тура страховниезинин керээлерин чарчы чазын чажар тараа культуруларының тарылганын эгелзээрине чедир он хонук четпейн турда соксар.

Страховниезинин керээлерин дүргөн чарынар! Страховниезинин керээлерин чарчы-биле Күрстрахтын инспекциязыга барынар. Күрстрахтын эргелели.

Д. БОЧАРОВ.

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

Индий-Кыдатта дайыны кым өөскүдүп турарыл

Француз хөй-ниитизинин эң калбак кезектери Индий-Кыдатта дайыны соксардырып болгаш Хо Ши Минниң чааа-биле тайбын чугаалажышкынының аждадакчылары биле негеп турар. Француз колонизаторларның эгелзени бо дайын Францияны хоозурадып, ооң делегейге туружун кошканды, французтарга санап четимес каража-когаралдарына чедирип турарын сөөлгү чеди чылдың дуржулганы тодартайы-биле көргүскөн.

«Франция чеди чылдың дургузунда 2500 миллиард франкты сымыркан, шак бо дайыны үргүлчүлөп шыдавас деп чүве черле илдей. Бистин Европада туружувусту аажок кошкаткан болгаш оортан үнеринин аргазы көзүлбейн турар. Түнкели боо-чөпсөктүң тилелгези эвес, харын чаалажып турар талааларың аразына дугуржулганы түнкели болур шак ыңдыг чаагай арганы эң дүргөн тыярынга сонугургалдыг бис» деп «Пари-пресс инт-рансжан» солун бижип турар.

Вьетнамың улусчу чаааның тайбын чугаалажышкынының эгелзени белини илереткен, Хо Ши Минниң инициативасы чүгүлэ улус массаларының иштинде эвес, харын чурттуң калбак политиктиг бөлүктөринге база индий-кыдат дайыны эң дүргөн доозарына илгелди хайныктырып үндүргөн. Чугаалажышкы-

нары деткип, Эррио, Даладе болгаш оон-даа өске хөй кижилер чергелде көсүк аждадакчылар база чүве чугаалап турар. Француз буржуаз парлагла чугаалажышкынынга бөзүрүн арганы хей ытпас деп база чазакка сүмэлзэн. Ыңчалза-даа Францияның чагырыкчы бөлүктери дайыны үргүлчүлөргө перспектива чогуң экизи-биле билип турза-даа, вьетнам таланы саналын мынчага чедер херекке албайн турар. Ынчаарга херектиң ужуру чүдөл ыңчан? Ол айтырыкта «Энформасьон» солун харылап турар. «Эрткен чылдың чазынында Индий-Кыдатта дайыны үргүлчүлөргө-биле Каттышкан Штаттар француз чазакка 385 миллион долларын тывскаан, ыңчаарга ол «дузаламчы» АКШ-тың чөпшээрели болгаш дузаламчы чокка Хо Ши Минниң талазында тайбын дугайында кандыг-даа саналдары хүлээп албазын француз чазакка хүлээндирген болгай» деп ол солун бижип турар.

Америк чагырыкчы бөлүктөр индий-кыдат дайыны үргүлчүлөргө боттарының сонугургалдыг чоруун чажырбайн турар. АКШ-тын президентизи Эйзенхауэр чокта чаа конгрессте чоруткан бижинде шуут-ла мынча деп демдеглээн: «Индий-Кыдатта дайыны челишиңниң доозар дугайында моон сонгааргы материалдыг дузаламчыны бадылаарын конгресстен далээр мен».

Америк «дузаламчыны» контроль-

даар деп чылдак тыртып алгаш, Индий-Кыдатта АКШ-тың шериг төлөвлөргө чери туруп турар болгаш оон салдары доктаамал өзүп турар. Сонгу-атлантика блогунда америк төлөвлөргө Коллистиниң медеглелин эзуагар алырга, Индий-Кыдатта француз команддалал чери «Каттышкан Штаттарның шериг чөвүлелдеринче кажангызындан-даа артык улуг кичээңгейни ам салып турар апарган».

Америк парлаглада АКШ-тың эзулуг бодалдарының дугайында чиганин чок чүүлдер үңгүлөп кээп турар апарган. Чижээлээрге, «Нью-Йорк геральд трибюн» солун «Индий-Кыдатта дайыны доозарының дугайында чугаалажышкынынарже изиг чүткүл Парижте хайгааратынып турар апарган, ыңчаарга ыңдыг хөөн-нерге удур «эм» болза Индий-Кыдатка америк шериглеринин турза чогууру болуп ийик» деп бижип турар.

Ли Сын Маның болгаш Чан Кай-шиңниң шериглеринден тургустунган даштык шериглерин Индий-Кыдатче белеткеп чорударының аргазын Вашингтонда чугаалажып турар дээрзин Францияның «Либерасьон» солун бижип турар. Оон ийи Индий-Кыдат дайынында Тайландың кириштирер сорулгалы өске-даа хөмчөлериниң база ап чорудуп турар. Бо бүгү фактылар болза, Индий-Кыдатта дайының эзулуг өөскүдүкчүлери америк чагырыкчы бөлүктөр болуп турар дээрзин тодаргайы-биле көргүзүп турардыр.

Улусчу Кыдаттың көдээ ажил-агыйының көдүрүлүүшкүнү

Кыдат Улус Республикада көдээ ажил-агыйының бүдүрүлгө кооперативтеринин эки-тура эгелеринге хөгжүлдениң дугайында Кыдаттың Коммунисттик партиязының Топ Комитеди чокта чаа доктаал үндүргөн. Ол доктаал кыдат көдээниң амьдыралында чаа үе-чаданың демдеглели болуп турар болгаш көдээ ажил-агыйың улус көдүрүлгө перспективаларын ажилдып турар.

Кыдатта ам безин 273 муң ажил тараачыны ажил-агыйларын каттыштырып турар көдээ ажил-агыйың 14 муң ажил кооперативтери сана-тынып турар. Оон ангда 34 миллион хире ажил-агыйлар бот-боттарына дузалажылың сезонуг болгаш доктаамал бөлүктөрине кирип турар. Күрүнең доктаамал деткимчезинге дайнып, көдээ ажил-агыйың чаа техниказын болгаш бо үениң агротехниктиг аргаларын ажилдашышаан. Кыдаттың күш-ажылчы тараачыны бөдк дүжүттөри алары дээш чедишиңкин демисежип турар.

Эрткен чылын чурттуң элзэн хөй районнарына агаар бойдустан хайдала таарымча чок болуп эртен-даа болза, тараа культуруларын 1952 чылдыңга демейлээрге, каш катап хөйну, ыңчаарга дайын чылдарындагы дээр дүжүттөргө болуп турган чылдарындан-даа хөйну ажаап алган. Хөвөн бүдүрүлгези чырка өскөн. Амгы үеде кыдат көвөнчилер чурттуң пөс-таавы үлөтүрүн ада-чурттуң чиг-эди-биле долдур хандырып турар.

Кыдат тараачынар тарылга шөдүн калбартырыңа, кандаашкын болгаш үрлээшкенир-биле демиселдин талазы-биле хөй ажилды кылган. Улус эрге-чагырганың чылдарының дургузунда тараа ховуларында 250 ажил улуг болгаш дөрт миллион ажил оонак ирригати-онуг тудуглары тудуп, 800 муң кудуктары каскан. Ол чорук болза, сугтарылгалыг шөлдү 54 миллион муга (1 му 0,06 гага ден) улгатырарын болгаш чаагай дүжүттөрин чедип алырын хандырган.

Чурттуң язы-бүрү кезектеринде күрүнең улуг ажил-агыйларын агротехниканы дуржулга станциялары тургустунган. Ада-чурттуң бүдүрүлгелери көдээ ажил-агый машиналарының болгаш чөпсөктеринин бүдүрүлгезин чыл келген тулум көвүлдөп турар. Бүдүрүлгениң чер ажилдыг кооперативтери СССР-ниң социалистик көдээ ажил-агыйлыш мурнакчы дуржулганын ажиллап турар.

Кыдатта миллион-миллион тараачыны каттыштырып турар чезил кооперативы улуг хөгжүлдөн алган. Чезил кооперативтери тараачынының мал тыптыңды, көдээ ажил-агыйың язы-бүрү чөпсөктерин, удобренелерин четинип алырынга дузалап турар.

Тараачынының материалдыг чаагай байдалы чыл келген тудумна экижи олурар. Кыдаттың Коммунисттик партиязы болгаш Улусчу чааа Кыдаттың көдээниң бай шыдалгы болгаш культуруг амьдыралдыг оруунче кирир дээш бүгү-ле хөмчөлерин ап турар.